

# Norrländska bins hälsa

NATUSCHKA M. LEE, CECILIA ÅSTRÖM, PHILIPPE SIMON, JÖRGEN KRAGH & ANDERS BERG

Fram till nyligen har Västerbotten läns bisamhällen varit relativt förskonade från allvarliga sjukdomar. Även om det har funnits sporadiska angrepp av sjukdomsalstrande mikrober på enstaka samhällen, så har de aldrig nått någon större omfattning – i alla fall enligt den vetenskapliga dokumentationen om bisamhällets hälsa i Norrland. Problemet är dock att endast ett fåtal vetenskapliga studier av bisjukdomar har utförts i Norrland, främst på grund av det låga antalet bisamhällen i regionen. Det finns dock flera goda skäl till att studera bisamhällets hälsa i Norrland, och att jämföra resultaten med andra delar av Sverige: Vad utmärker friska bisamhällen i Norrland, och vilka sjukdomsalstrande agenter (mikrober, svampar, parasiter, andra leddjur) förekommer i norrländska bisamhällen? Båda frågeställningarna är viktiga för att vi ska kunna utveckla lokala strategier för att motverka sjukdoms-angrepp.

Sedan år 2017 har vi börjat undersöka hälsan hos norrländska bisamhällen. I flera fall kunde vi observera nyttomikrober, som mjölksyre-bakterier i tarmfloran i många samhällen. I vissa fall kunde vi dock observera parasitsvampen *Nosema*, och sedan sommaren 2019 har det funnits indikationer på att även det fruktade varroakvalstret har nått Västerbotten. Detta kunde bekräftas för första gången i större omfattning i ett bisamhälle i Umeå inköpt på sensommaren från Taveljöområdet (Lee 2019). Västerbotten befinner sig därmed i Jordbruksverkets kategori ”varroa zon 1”, där samtliga bisamhällen ska betraktas som potentiellt smittade, även om positiva fynd av varroakvalstret hittills bara har gjorts i Taveljö, Vännäs, Vindeln, Umeå och Nordmaling.

Varroakvalstret orsakar flera allvarliga skador hos honungsbiet, från bitsår som kan infekteras, utmärgling för att kvalstret lever på biets energireserver, till spridning av allvarliga

viruspartiklar som på sikt kan deformera biet så pass mycket att hela bisamhället kan kollapsa på några få år. Varroakvalstret kan spridas från både blommor och bin – och kan även angripa andra insekter som humlor, blomflugor, getingar och skalbaggar, dock vet vi alldeles för lite om detta. Det kan vara klokt att hålla utkik efter kvalster på insekter nästa år! Den som vill får gärna rapportera in detta till: [natuschka.lee@umu.se](mailto:natuschka.lee@umu.se)

## Citerad litteratur

Lee, Natuschka, 2019: Första observationerna av varroakvalster hos nordiska bin i Västerbotten. *Nordbiaktuellt* 2019(2):7-9.

**Författarnas epost:** [natuschka.lee@umu.se](mailto:natuschka.lee@umu.se), [philippe.simon@umu.se](mailto:philippe.simon@umu.se), [cecilia.Astrom@hotmail.com](mailto:cecilia.Astrom@hotmail.com), [jkragh@me.com](mailto:jkragh@me.com) (bihälsokonsulent & varroainstr. VB), [anders.berg@umu.se](mailto:anders.berg@umu.se) (bitillsyningsman VB).



Döda honungsbin omgivna av hundratals varroakvalster (de ovala mörkbruna prickarna). Foto: Natuschka Lee.